

Mikro İşletmelerde Girişimcilerin Kontrol Odağı, Genel Öz Yeterlik ve Bireysel Girişimcilik Yönelimi Arasındaki İlişki

Gökhan KARADİREK*

Geliş Tarihi (Received): 05.05.2024 - Kabul Tarihi (Accepted): 04.09.2024

DOI: 10.26745/ahbvuibfd.1478815

Öz

Bu çalışmanın amacı, mikro işletme girişimcisinin kontrol odağı, genel öz yeterliği ve bireysel girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma verileri, Giresun'da faaliyette bulunan 246 mikro işletme girişimcisinden uygun örnekleme yöntemiyle elde edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkinin test edilmesinde parametrik testler; korelasyon, regresyon analizi yöntemi kullanılmıştır. Korelasyon analizi bulguları, kontrol odağıyla bireysel girişimcilik yönelimi, genel öz yeterlik arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir. Kontrol odağın "genel iç kontrol inancı" boyutuyla genel öz yeterlik ve onun sürdürme çabası-ısrar, başlama, yılmama boyutu arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Benzer şekilde genel iç kontrol inancıyla bireysel girişimcilik yönelimi ve boyutları (yenilikçilik, risk alma, proaktiflik) arasında pozitif yönlü bir ilişkiye ulaşılmıştır. Kontrol odağın adil olmayan dünya inancı boyutuyla bireysel girişimcilik yönelimi, genel öz yeterlik ve boyutları arasındaki ise negatif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kontrol odağın "şansa inanma", "çabalamanın anlamsızlığı" ve "kadercilik" boyutlarıyla genel öz yeterlik, bireysel girişimcilik yönelimi arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Bu çalışma, genel olarak kontrol odağın bireysel girişimcilik yönelimi ve genel öz yeterlik için önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kontrol Odağı, Bireysel Girişimcilik Yönelimi, Genel Öz Yeterlik, Girişimcilik

The Relationship Between Entrepreneurs' Locus of Control, General Self-Efficacy and Individual Entrepreneurship Orientation in Micro-Enterprises

Abstract

This study aims to explore the relationship between the micro-enterprise entrepreneur's locus of control (LOC), general self-efficacy and individual entrepreneurship orientation. Research data was obtained by convenient sampling method from 246 micro-enterprise entrepreneurs in Giresun. Parametric tests in testing relationship between variables; correlation, regression analysis method was used. Correlation analysis findings show that there is a significant relationship between locus of control (LOC) and general self-efficacy and individual entrepreneurship orientation. There is a significant and positive relationship between the "general internal control belief" dimension of LOC and both general self-efficacy and its dimensions (initiation, non-aggression, maintenance effort-persistence). Similarly, a positive relationship was found between general internal control belief and individual entrepreneurship orientation and its dimensions (risk taking, innovativeness, proactivity). A negative relationship was found relationship between the unfair world belief dimension of LOC and individual entrepreneurship orientation, general self-efficacy and its dimensions. On the flip side, no relationship was found between "belief in chance", "meaninglessness of effort" and "fatalism" dimensions of LOC and general self-efficacy and individual entrepreneurship orientation. This study generally reveals that LOC perception is important for individual entrepreneurial orientation and general self-efficacy.

Keywords: Locus of control, Individual entrepreneurship orientation, General self-efficacy, Entrepreneurship

*Doç. Dr., Giresun Üniversitesi Tirebolu Mehmet Bayrak Meslek Yüksekokulu, gokhan.karadirek@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0804-9904.

Giriş

Girişimcilik, kişisel özelliklerin ve çevresel koşulların harekete geçirdiği uygulamalı davranışlardır. Dolayısıyla, girişimcilerin fırsatları görmek ve değerlendirmek, belirsizlik ve sınırlı çevresel kaynaklar altında hızlı kararlar almak, diğer çalışanlardan daha fazla çalışmak, liderlik ve yenilik yapmak gibi çeşitli bilgi, beceri ve yeteneklere sahip olmaları gerekir (Shane, 2003). Akademik eğitim-öğretim programlarının birçoğunda girişimcilik dersine yer verilmesi, girişimcilik eğitimleri ve kurslarıyla ilgili projeler, yatırımlar, bilimsel çalışmalar girişimciliğin ne kadar önemsendiğini göstermektedir. Bilimsel çalışmalarda genellikle girişimciliği etkileyen faktörlere, bireylerin girişimcilik algısı, eğilimi ve kararlarına odaklanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda girişimcilik algısı, yönelimi ve davranışında bireyin içsel ve dışsal faktörlerle ilgili inançlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Bunlardan biri kişilerin hayatındaki olumlu veya olumsuzlukların muhtemel kaynağı, kontrol odağı inancıdır. Kontrol odağı, bireyin kendi hayatındaki olumlu ve olumsuz sonuçların kontrol edilebilir olduğuna inandığı içsel ve kontrol edilemez olduğuna inandığı dış faktörlerle ilgili genel algılardır (Chattopadhyay ve Ghosh, 2002, s. 26). Bu inanç, bireylerin başına gelen olumlu veya olumsuz olayların nedenlerini algılamalarında farklılığa neden olabilmektedir (Çetin, 2011, s. 74; Rotter, 1966).

Kontrol odağı, kişinin yaşamını biçimlendirdiğine inanılan içsel ve dışsal faktörlerdir. Kontrol odağı oluşturan içsel ve dışsal inançlar, girişimcilik ve öz yeterlikle ilişkilendirilmektedir. Planlı davranış teorisine göre kontrol odağı, başarı ihtiyacı ve risk alma eğilimi gibi bireysel faktörler girişimcilikle ilişkilidir. Girişimcilik niyetinde kontrol odağı, risk alma eğilimi, başarı ihtiyacı gibi bireysel faktörlerin yanı sıra algılanan destek, algılanan engel gibi bağlamsal faktörlerin de doğrudan rolü bulunmaktadır. Ayrıca bireylerin girişimcilik niyeti, kişisel faktörlerin algılanan davranışsal kontrol ve girişimciliğe yönelik tutum üzerinde oluşturduğu etkilerin sonucunda dolaylı bir şekilde etkilenmektedir (Doğan ve Yılmaz, 2017, s. 667; Fishbein ve Ajzen, 2010; Karimi vd., 2017). Çetin (2011), girişimcilik faaliyetleri ve sürecinde kişilik özelliklerine, kontrol odağına, içsel ve dışsal faktörlerin rolüne dikkate çekmektedir. Kişilik özelliklerinin, dışsal veya sosyal etkenlerin iş kurma isteğinde, diğer bir ifadeyle girişimci yönelimde belirleyici olabileceği düşünülmektedir (Bolton ve Lane, 2012, s. 219). Bireylerin duygu ve ruh hallerinin insanların girişimcilik kararlarının kalitesinde derin bir etki oluşturduğu ifade edilmektedir (Asante ve Affum-Osei, 2019). İçsel odaklı bireyler, zorlayıcı aktiviteleri tercih edebildiği gibi çevrelerini olumlu algılamaya da yatkındır (Wang vd., 2010). Bireylerin işlerinden daha fazla tatmin olmalarının temel nedenlerinden biri içsel kontrol odağına sahip olmalarıdır (Judge vd., 1998, s. 19). Çünkü içsel kontrol odağına sahip bireyler,

sonuçların kendi davranışları ve kararlarıyla ya da kişisel yatırımlarıyla ilgili olduğuna inanmaktadır. Öte yandan dışsal kontrol odaklı bireyler sonuçların kendi davranışlarıyla değil, kendi dışındaki faktörler veya dış güçlerle ilgisinin bulunduğu inanır. Bu nedenle dış kontrol odağına sahip bireylerin hayatlarındaki olayları şans, kader veya güçlü kişiler tarafından kontrol edildiğini algılaması olasıdır (Strauser vd., 2002, s. 22). Kontrol odağı ve öz yeterlik, bilişsel ve kontrolle ilgilidir (Rotter 1966). Öz yeterlik performanstan, kontrol odağı ise yaşam deneyimlerinden etkilenebilir (Dyal, 1984). Kişinin temel öz değerlendirmesinin bir tezahürü kabul edilen kontrol odağı ve öz yeterlik, kişinin çevresine göre kendine olan inancını temsil ettiğinden bu iki kavram arasında güçlü bir ilişki olabileceği düşünülmektedir. Judge vd. (1998), genel öz yeterlikle içsel kontrol odağı arasında olumlu bir ilişki olduğunu belirtmektedir. Strauser vd. (2002), bireyin yüksek düzeyde çalışma kişiliğine sahip olmasını içsel kontrol odağı ile işle ilgili öz yeterlik arasındaki yüksek düzeyde ilişkiye dayandırmaktadır. Yüksek düzeyde iş kişiliğine sahip bireylerin içsel kontrol odağı ve işle ilgili öz yeterliliğinin daha yüksek olması beklenmektedir. Kontrol odağın bireylerin fırsatları değerlendirmesinde önemli subjektif bir olguyu temsil ettiği söylenebilir. Çünkü bazı bireyler tarafından fırsat olarak kabul edilen bir durum diğeri için fırsat olmayabilir. Fırsatlar nesnel olsa da fırsatın benimsenmesi subjektiftir (Shane ve Venkataraman, 2000). Kontrol odağı ve genel öz yeterlik teorik olarak birbiriyle ilişkili kavramlar olmakla birlikte kavramların kendilerine özgü bazı nitelikleri bulunur. İnanca dayalı bir kişilik değişkeni olan kontrol odağı hem davranışsal kontrolü hem de sonuç kontrolünü ölçmektedir (Rotter 1966). Kontrol odağı daha çok sonuçları kontrol edebilme öz güveniyle, öz yeterlik ise eylem veya davranışlara ilişkin öz güven (Judge vd., 1998, s. 19) algısıyla ilgilidir. Öz yeterlik, yalnızca davranışsal kontrolü ilgilendirmektedir. İçsel ve dışsal kontrol odağı çeşitli durumları kapsayan genelleştirilmiş bir yapıdır. Öz yeterlik göreve özgüdür ve bireyin bir görevi belirli bir uzmanlık düzeyinde gerçekleştirebileceğine dair inancını inceler (Gist, 1987, s. 487). Bu nedenle bir kişi güçlü bir içsel kontrol odağına sahipken belirli görevleri yerine getirme konusunda düşük bir öz yeterliliğe sahip olabilir (Chen vd., 1998).

Bu çalışma, mikro işletme girişimcisinin görüşleri çerçevesinde kontrol odağı, genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimi kavramları arasındaki ilişkiyi ele almakta ve açıklamaktadır. Mikro düzeyde girişimcilik faaliyetinde bulunan bireylerin kontrol odağı ile girişimcilik yönelim ve genel öz yeterlik arasındaki ilişkiyi ortaya koyması bakımından bu çalışma önemli ve farklıdır.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Kontrol Odağı

Kontrol odağı terimi ilk defa Rotter (1966) tarafından sosyal öğrenme teorisi kapsamında yapılandırılmış kişilik özelliği biçiminde ifade edilmiştir. Rotter'ın (1966) kontrol odağı teorisinin kökleri sosyal öğrenme teorisine dayanmaktadır (Strauser vd., 2002). Sosyal öğrenme kuramına göre insan, hayatını etkileyen deneyimleri yönlendirebilme kabiliyetine sahip bilinçli bir varlıktır (Rotter, 1954). Ancak insan dış uyarıcıların izin verdiği ölçüde kendi yaşamının denetimini sağlayabilir (Orhan ve Dağcı, 2015). Dış uyarıcılar veya pekiştireçler insan davranışlarını etkileyebilmektedir (Bayrakçı, 2007).

Kontrol odağı teorisi iki farklı kontrol algısının olduğunu ileri sürmektedir (Ng vd., 2006; Shane vd., 2003). Rotter'a (1966) göre bireyler içsel ve/veya dışsal kontrol odağına sahip olabilmektedir. İçsel kontrol odağına sahip bireyler olayların sonuçlarını kendi çabalarının sonucu olarak algılamaktadır. İç kontrol odaklı kişiler, bir olayın sonucunun büyük ölçüde kendi eylem veya davranışlarının etkisiyle ortaya çıktığını düşünmektedir (Asante ve Affum-Osei, 2019). Dış kontrol odağına sahip kişiler ise büyük ölçüde kendi kontrolleri dışında gerçekleştiğine ve ortaya çıktığına inandığı olayların sonuçlarını kader veya alınyazısı olarak kabul eder (Judge vd., 2002; Rotter, 1966). İnsanın elde ettiği sonuçların; ödül, başarı veya başarısızlığın bireyin kendi davranışlarına bağlı olmadığı, bunun şans, kader ya da çevresel güçlerin neticesinde ortaya çıktığı düşüncesi dış kontrol odağı inancını gösterir (Çetin, 2011, s. 74). Dolayısıyla kendi davranışlarıyla elde edilen sonuçlar arasında ilişkinin olduğuna inanan bireylerin iç kontrol, davranışlarıyla sonuçların arasında ilişkinin bulunmadığına inanan ve algılayan bireylerin ise dış kontrol odaklı olduğu kabul edilir (Hisli Şahin vd., 2009, s. 60).

Kontrol odağı, bireylerin yaşamları boyunca meydana gelen olaylar üzerindeki kontrolleriyle ilgili algılarını içsel ve dışsal yönden ölçebilmenin bir yoludur (Rotter, 1966). Nitekim bireylerin kontrol odağı araştırılarak bireyin kontrolü altında ve dışındaki davranışlar ile olayların sonuçları arasındaki ilişkinin incelenebildiği ve birtakım çıkarımlarda bulunduğu görülmektedir. Bireyin kontrol odağı işe karşı tutum, çalışma ortamı algısı, iş performansı ve kariyer başarısı, duygusal bağlılık, tükenmişlik, yaşam doyumu gibi birçok temel davranışsal kararlarla doğrudan ilişkilendirilmektedir (Ng vd., 2006; Wang vd., 2010). Öyle ki kontrol odağın insanların tutumu ve kişilik özellikleri hakkında bazı bilgiler verebildiği düşünülmektedir. Kontrol odağı üst düzey yöneticilerin strateji oluşturma davranışlarını açıklayabilen ayırt edici bir kişilik özelliğidir (Gugnani, 2022; Miller vd., 1982; Rotter, 1966). Kontrol odağı girişimcilik niyetiyle ilişkilendirilen bir kavramdır. Asante ve Affum-Osei'e (2019) göre

bireyin girişimcilik niyetinin içsel kontrol odağıyla pozitif, dışsal kontrol odağıyla ise negatif ilişkisi söz konusudur. Dışsal kontrol ile girişimcilik başarısı arasında negatif ilişki bulunmaktadır (Chattopadhyay ve Ghosh, 2002, s. 27). Chattopadhyay ve Ghosh'a (2002) göre dışsal kontrol odağı ile ilgili puanın düşük olması iç kontrol odağın varlığı ve daha yüksek başarı anlamına gelmektedir. Dışsal kontrol odağı ölçeğinin yüksek puan aldığı anda ise başarının olumsuz etkilenmesi beklenilmekte ve bu durumun başarı oranında düşüşe neden olacağı düşünülmektedir. Çetin (2011) çalışmasında iç kontrol odağı ile öz yeterlik algısı fazla bireylerin girişimcilik sürecinde başarılı olabileceğini belirtmektedir. Çetin'e (2011) göre bireylerin sahip olduğu kontrol odağı girişimcilik davranışlarını yordamaktadır. İç kontrol odaklı bireyler örgüt içinde girişimcilik eğiliminde ya da davranışlarında bulunabilmektedir. İç kontrol odaklı kişiler yeni ürün, hizmet veya teknolojik sonuçların ortaya çıkmasında ve fikir üretme, yenilikçi ve yaratıcı olma sürecinde daha etkin bir şekilde görev alabilmektedir. Ayrıca iç kontrol odaklı bireylerin risk almak konusunda esnek davranması, belirsizlik sonucunda meydana gelebilecek olumsuz durumları kabul etmesi daha olasıdır. Yine hem iç kontrol odağı hem de öz yeterlik bilinci yüksek bireylerin başarılı bir girişimcilik sürecine sahip olması muhtemeldir.

1.2. Genel Öz Yeterlik

Öz yeterlik, bireyin belirlenen hedeflere ulaşmada ihtiyaç duyduğu eylem planını organize etmek ve yürütme yeteneği ile ilgili bireysel inancıdır (Bandura, 1997, s. 3; Bandura, 1977). Bireyin kendi yeterliği ve potansiyeli konusundaki inancı (Sakız, 2013, s. 187) olarak tanımlanan öz yeterlik, kişinin farklı durumlar karşısında ne düzeyde başarılı performans gösterebileceğine ilişkin düşüncesini temsil etmektedir (Judge vd., 2002, s. 694; Smith, 1989). Bandura (1997) tarafından ele alınan öz yeterlik kavramı genelleştirilmemiş ve göreve özgü niteliktedir. Genelleştirilmiş ya da genel öz yeterlik, bireyin hayatındaki olaylar üzerinde genel kontrolü sağlamak için gerekli motivasyonu, bilişsel kaynaklarını ve eylem planlarını harekete geçirme yeteneğiyle ilgili kişisel tahminleridir. Genel öz yeterlik, kişinin yaşamın gereklilikleriyle başa çıkma konusundaki temel yeteneğine dair algılarını yansıttığında görülebildiğinden, temel bir öz değerlendirmeyi temsil eder (Judge vd., 1998, s. 19). Yıldırım ve İlhan (2010) çalışmasında genel öz yeterliğin başlama, yılmama ve sürdürme çabası-ısrar olmak üzere üç boyuttan oluştuğunu, bunları birtakım ifadelerle ölçülebileceğini ileri sürmektedir. Bu noktada başlama kavramının, bireyin zor veya karmaşık işleri denmekten ve öğrenmekten kaçınmak istemediği, sorunlarla başa çıkmak konusunda istekli olduğu, beklenmedik problemlerin üstesinden gelebildiğini düşünmesi, başladığı şeyi tamamlamaya

istekli olması gibi algılarla ilişkili görülmektedir. Yılmama, özyeterliliği yüksek bireylerin başarısız olduklarında çabucak toparlanıp eylemlerinde ısrarcı olmalarıdır (Yıldırım ve İlhan, 2010). Aynı çalışmada, kişinin planladığını gerçekleştirebileceğinden emin olması ve yapmaya karar verdiği bir işe çabucak girişmesi ya da hoşuna gitmeyen fakat kişinin yapmak mecburiyetinde kaldığı bir şeyi yine de bitirmek istemesi sürdürme çabası-ısrar kavramına işaret etmektedir. Öz yeterlik algısı bireylerin başarı çabaları, içsel ilginin artması ve kariyer arayışları, umutsuzluklarla başa çıkabilme ve inatçı davranışlarının ortaya çıkması ile ilgili duyguları açıklamada kolaylık sağlamaktadır (Bandura, 1982, s. 122). Bu bağlamda bazı araştırmacıların bireyin öz yeterlik algısı ile girişimcilik ve kontrol odağı arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalıştığı görülmektedir. Çetin (2011) çalışmasında öz yeterlik inancı ile girişimciliğin boyutları; proaktiflik, yenilikçilik ve risk alma arasında olumlu ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Yorulmaz ve Erdem (2017), hastane çalışanları üzerinde yaptığı çalışmada kontrol odağın bazı boyutlarının öz yeterlik algısında olumlu ya da olumsuz etkisinin bulunduğunu tespit etmiştir. Yine Nijeryalı öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada kontrol odak ile girişimcilik öz yeterliği ve niyeti arasında olumlu ilişkiye ulaşılmıştır (Ayodele, 2013, s. 63). Chen vd. (1998) göre bir kişinin girişimci öz yeterliği ile iç kontrol arasında pozitif, dışsal kontrol olarak kabul edilen şans kontrolüyle ise negatif bir ilişki bulunmaktadır.

Öz yeterliğin inisiyatif almak, başarılı olmayı arzulamak gibi girişimcilik kavramının temel özellikleriyle ilişkisinin olduğu görülmektedir. Girişimcilik ve onun bazı türleri inisiyatif almayı, fırsatları görmeyi ve riskler üstlenmeyi gerektirir (Paksoy ve Özgöz, 2021). Öz yeterlik, kişisel inisiyatif almayı olumlu etkilemektedir (Speier ve Frese, 1997). Yüksek düzeyde öz yeterlik algısına sahip bireyler problem ve zorluklar karşısında bile fırsatları değerlendirerek azimlerini, başarı çabalarını ve kariyer gelişimini devam ettirebilmektedir (Bandura, 1982). Çetin'e (2011) göre girişimcilik sürecinde bireysel öz yeterliğin önemli rolü bulunmaktadır. Çünkü öz yeterlik, insanların zor ve belirgin olmayan rolleri yerine getirebilme, bireysel ihtiyaçlarıyla ilgili zorlukların üstesinden gelebilme, şahsi yetkinlikler konusundaki algıdır. Buradan öz yeterliğin bireysel girişimcilik eğilimini kolaylaştırıcı bir inanç ya da düşünce olduğunu söyleyebilmek mümkündür.

1.3. Bireysel Girişimcilik Yönelimi

Girişimci yönelim, girişimcilik faaliyetlerinde bulunan firmaların strateji oluşturma süreçlerini ve tarzlarını tanımlamada kullanılmaktadır (Lumpkin ve Dess, 2001, s. 429). Lumpkin ve Dess (1996), popüler bir girişimci yönelim modelinin özerklik, yenilikçi olma, risk alma, proaktiflik, rekabetçi saldırganlık boyutlarından oluştuğunu, girişimci yönelim boyutlarının ise örgütün

veya firmanın temel girişimcilik süreçlerini, girişimci yönelimini karakterize ve ayırt etmede faydalı olduğunu vurgulamaktadır. Bolton ve Lane (2012), bireysel girişimcilik yöneliminin değerlendirilmesinde alanyazında ağırlıklı olarak üç faktörün; yenilikçilik, risk alma ve proaktiflik kullanıldığını belirtmektedir. Bolton ve Lane'e göre kişilerin bireysel girişimcilik yönelimi değerlendirilirken araştırmayı bu üç faktör üzerinden inşa etmek önemli bir adımdır. Bireysel düzeydeki girişimcilik yöneliminde kişisel özelliklerin ve tutumların önemli olduğu düşünülmektedir. Bireyin girişimcilik yöneliminde tutumlar özellikle yenilikçilik ve risk almayı doğrudan, proaktifliği ise dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Kreiser vd. (2002), girişimci yönelimin üç faktörlü; yenilikçilik, risk alma ve proaktiflik yapısının diğer modellere göre daha güçlü uyum değerlerine sahip olduğunu ileri sürmektedir. Bireysel düzeyde proaktif olma isteği, yenilikçilik ve risk alma yeteneği girişimcinin temel özellikleridir (Bolton ve Lane, 2012; Kreiser vd., 2002). Rauch vd. (2009) girişimci yönelimin yenilikçilik, risk alma ve proaktiflik üç boyutu şu şekilde ifade etmektedir: Yenilikçilik, yeni süreçlerde Ar-Ge aracılığıyla teknolojiye liderlik etmenin yanı sıra yeni ürün veya hizmetlerin tanıtılması boyunca yaratıcılığa ve denemeye yatkınlıktır. Risk alma, bilinmeyene doğru risk alarak cesur eylemlerde bulunmayı, aşırı borçlanma ve/veya belirsiz ortamlardaki girişimlere önemli miktarda kaynak ayırmayı içermektedir. Proaktiflik, gelecekteki talebi öngörerek hareket etmeyle ve yeni ürün ve hizmetlerin rekabet öncesinde tanıtılmasıyla karakterize edilen, fırsat arayan, ileriye dönük bir bakış açısidir. Proaktiflik, dışa dönüklük, başarı ihtiyacı ve deneyime açıklıktan kaynaklanmaktadır (Lumpkin ve Dess, 2001, s. 763).

Asante ve Affum-Osei (2019) çalışmasında, iç kontrol odağı ile fırsatların farkında olma arasındaki pozitif ilişkiye bireyin girişimcilik niyetinin aracılık ettiğini, iç kontrol odağına sahip girişimcilerin girişimcilik fırsatlarını tanıma olasılıklarının daha yüksek olduğunu, iç ve dış kontrol odağına göre girişimcilik niyetinin olumlu veya olumsuz yönde şekillenebildiğini açıklamaktadır. Aynı çalışmada dış kontrol odağıyla girişimcilik eğilimi arasında ise ilişki bulunamamıştır. Öte yandan başka bir çalışmada dış kontrol odağı ile algılanan bireysel yenilikçilik düzeyi arasında negatif yönlü ilişkinin olduğuna (Türker ve İnel, 2012, s. 879) dikkat çekilmektedir. İç kontrol odak bireylerin girişimcilik sürecinde daha başarılı olabileceği, dış kontrol odak algılı bireylerin ise girişimcilik konusunda başarıya ulaşamadıkları ileri sürülmektedir. Ayrıca iç kontrol odağı inancına sahip olmak öğrencilerin girişimcilik eğilimini açıklamada belirleyicidir. İç kontrol odağı girişimcilik eğilimini yordamaktadır (Chelariu vd., 2008). Kontrol odağı düzeyinin de bireyin girişimciliğini etkileyebileceği düşünülmektedir. Nitekim kontrol odağındaki artışın bireyin iç girişimciliğiyle ilgili yenilikçilik, risk alma,

fırsatlara odaklanma faktörlerinde olumsuz etkiye sebep olabileceği ifade edilmektedir (Meydan, 2010, s. 207).

Girişimcilik yöneliminde bireyin öz yeterliğinin ya da öz yeterlik algısının da belirleyici olabileceği belirtilmektedir. Genel öz yeterlik algısıyla girişimcilik yönelimi arasında olumlu ilişkinin bulunduğu ifade edilmektedir (Poon vd., 2006). Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmaların bulgularının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Öz yeterlik algısıyla girişimcilik eğilimi arasında olumlu ilişki olduğu (Örücü ve Hasırcı, 2021, s. 917), bireyin öz yeterlik algısının girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif bir etki oluşturduğu sonucuna varılmıştır (Yağar vd., 2020, s. 302).

Özellikle yakın çevredeki kişilerin düşünce veya fikirlerinin bireyin girişimcilikle ilgili kararlarını etkileyebileceği bilinmektedir. Toplumdaki kişilerin bir girişimi desteklemesi veya karşı çıkmasıyla ilgili düşünceleri, bireyin bir girişimi başlatmak ya da girişimden vazgeçmek gibi davranışları ortaya çıkarmaktadır (Avcı ve Ardıç, 2022, s. 28). Kontrol odağı, risk alma eğilimi, başarı ihtiyacı, girişimci öz yeterliği, kişisel norm, aile ve ailelerin özellikleri, kişiye yakın kişilerin tutumu vb. bireysel ve çevresel faktörlerin girişimcilik yönelimi ve niyetini etkileyebileceği birçok çalışmada belirtilmektedir (Awang vd., 2016; Chen vd., 1998; Çetinkaya Bozkurt, 2014; Doğan ve Yılmaz, 2017; Ekici ve Turan, 2017; Evci ve Alper, 2022; Karimi vd., 2017; Korkmaz, 2012; Santos ve Liguori, 2020).

Bu çalışma, mikro işletme girişimcisinin düşüncesinden hareketle kontrol odağı, genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkiyi açıklamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır.

(1) Mikro işletme girişimcisinin kontrol odağı ile genel öz yeterliği arasında ilişki var mıdır?

(2) Mikro işletme girişimcisinin kontrol odağı ile bireysel girişimcilik yönelimi arasında ilişki var mıdır?

(3) Mikro işletme girişimcisinin genel öz yeterlik algısıyla bireysel girişimcilik yönelimi arasında ilişki var mıdır?

Alanyazındaki genel bulgular ve araştırma soruları çerçevesinde şu hipotezler geliştirilmiştir.

H1: Kontrol odağı (iç ve dış kontrol) ile girişimcinin genel öz yeterliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1a: Kontrol odağın genel iç kontrol inancı boyutu ile girişimcinin genel öz yeterliği ve boyutları; başlama, yılmama, sürdürme çabası-ısrar arasında pozitif yönlü ilişki vardır.

H1b: Kontrol odağın dış kontrol inancını oluşturan; çabalamanın anlamsızlığı, şansa inanma, kadercilik, adil olmayan dünya inancı boyutlarıyla girişimcinin genel öz yeterliği ve boyutları arasında negatif ilişki vardır.

H2: Kontrol odak (iç ve dış kontrol) ile bireysel girişimcilik yönelimi anlamlı bir ilişkiye sahiptir.

H2a: Kontrol odağın genel iç kontrol inancı boyutuyla bireysel girişimcilik yönelimi ve boyutları; risk alma, yenilikçilik, proaktiflik arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

H2b: Kontrol odağın dış kontrol inancıyla ilgili boyutlar; çabalamanın anlamsızlığı, şansa inanma, kadercilik, adil olmayan dünya inancı ile bireysel girişimcilik yönelimi ve boyutları arasında negatif ilişki bulunmaktadır.

H3: Genel öz yeterlikle bireysel girişimcilik yönelimi arasında pozitif ilişki bulunmaktadır.

H3a: Genel öz yeterlik boyutları; sürdürme çabası-ısrar, başlama, yılmama ile bireysel girişimcilik yöneliminin boyutları; proaktiflik, risk alma, yenilikçilik arasında pozitif ilişki bulunmaktadır.

2. Yöntem

Bu çalışma nicel araştırma desenlerinden, ilişkisel tarama modelinde dizayn edilmiştir. İlişkisel tarama modeli, birden fazla nicel değişkenin birbiriyle ilişkisini saptamak, bunların aralarındaki ilişkiyi sebep-sonuç bakımından etkileriyle birlikte incelemek amacıyla kullanılır (Fraenkel ve Wallen, 2009). Bu kapsamda çalışmanın değişkenlerinin; kontrol odak, genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimi aralarındaki ilişki ortaya konulmuştur. Bu çalışma Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Etik Kurulu'nun 12.07.2023 tarihli ve 07/04 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Giresun'daki mikro işletme girişimcileri oluşturmaktadır. Mikro işletmeler: "Yıllık çalışan sayısı on kişiden az olan ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri on milyon Türk lirasını aşmayan işletmelerdir" (KOBİ Yönetmeliği, 2023). Örneklem, uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Örneklemi 246 mikro işletme girişimcisi oluşturmaktadır. Örneklem sayısı nicel yönelimli sosyal bilim araştırmalar için kabul edilebilir asgari örneklem büyüklüğünde ve %95'in (0.05) üzerinde güvenilirlik düzeyindedir (Gürbüz ve Şahin, 2018).

2.2. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı, ölçekler ve demografik özellikler olmak üzere iki temel bölüm şeklinde belirlenmiştir. Veri toplama aracında güvenilirliği ve geçerliği doğrulanmış “Kontrol Odağı”, “Genel Öz yeterlik” ve “Bireysel Girişimcilik Yönelimi” olmak üzere toplam 74 ölçek maddesi bulunmaktadır.

Beş boyutlu ve toplam 47 maddeden oluşan “Kontrol Odağı” ölçeği (Dağ, 2002) kullanılarak mikro işletme girişimcisinin kontrol odağı ölçülmüştür. Dağ (2002), kontrol odağı ölçeğinin beş boyutlu; “genel iç kontrol inancı ya da kişisel kontrol” boyutu 18 madde ve $\alpha = .87$, “şansa inanma” boyutu 11 madde ve $\alpha = .79$, “çabalamanın anlamsızlığı” boyutu 10 madde ve $\alpha = .76$, “kadercilik” boyutu 3 madde ve $\alpha = .74$, “adil olmayan dünya inancı” boyutu 5 madde ve $\alpha = .61$ olduğunu ifade etmektedir. Çetin (2011) ve Meydan (2010) çalışmalarında bu ölçeğin Türkçeye uyarlanmış biçiminin iç tutarlılığını ve yapı geçerliliğini doğrulamaktadır. Kontrol odağı ölçeği; “İnsanın yaşamındaki mutsuzlukların çoğu, biraz da şansızlığa bağlıdır”, “Aslında şans diye bir şey yoktur” ve “Kaderin insan yaşamı üzerinde çok büyük bir rolü vardır” biçiminde ifadeleri içermektedir.

Katılımcıların genel öz yeterliğini belirlemede toplam 17 maddeli ve üç boyutlu; “başlama” boyutu 9 madde, “yılmama” boyutu 5 madde, “sürdürme çabası-ısrar” boyutu 3 maddedir. Bu ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği hem Magaletta ve Oliver (1999) hem de Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından doğrulanmıştır. Yıldırım ve İlhan (2010) ölçeğin Türkçe formunun güvenilirliğini $\alpha = .80$ olarak hesaplamıştır. Bu ölçekte; “Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım”, “Kendine güvenen biriyim” ve “Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim” gibi ifadeler bulunmaktadır.

Mikro işletme girişimcilerinin bireysel girişimcilik yönelimi 10 madde ve üç boyutlu “risk alma”(3 madde, $\alpha = .60$), “yenilikçilik”(4 madde, $\alpha = .76$), “proaktiflik”(3 madde, $\alpha = .73$) bir ölçek (Bolton ve Lane, 2012; Ercan ve Yıldırım, 2021) kullanılarak belirlenmiştir. Ercan ve Yıldırım’a (2021) göre bu ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı $\alpha = .80$ ’dir. Ölçek maddeleri katılımcılara beşli Likert tipinde 1=Hiç katılmıyorum, 5=Tamamen katılıyorum şeklinde yöneltilmiştir. Bireysel girişimcilik yönelimi ölçeğinde; “Bilmediğim konularda cesaretle girişimde bulunmayı severim”, “Riskli olsun ya da olmasın, genellikle, standart olmayan yeni ve sıra dışı aktiviteler denemeyi severim”, “Projeleri önceden planlama eğilimindeyim” vb. ifadeler bulunmaktadır. Veri toplama aracında mikro işletme ve girişimcisine ilişkin dört adet demografik nitelikte soru bulunmaktadır. Bunlar katılımcının cinsiyeti, eğitim durumu, mikro işletmenin sahipliği ve faaliyet alanıdır. Veri toplama işlemi 01.08.2023-20.10.2023 tarihleri

arasında yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Ölçeklere ilişkin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir. Jamovi istatistik yazılımı ile gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, bireysel girişimcilik yönelimi ölçeğinin 10 madde ve üç faktörlü, genel öz yeterlik ölçeğinin 17 madde ve üç faktörlü, kontrol odağı ölçeğinin 47 madde ve beş faktörlü yapısını doğrulamaktadır.

Tablo 1 Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Ölçekler	χ^2	df	χ^2/df	CFI	TLI	RMSEA
Bireysel Girişimcilik Yönelimi	130	50	2,6	,97	,93	,079
Genel Öz yeterlik	211	116	1,81	,96	,91	,057
Kontrol Odak	1037	424	2,44	,95	,92	,059
Uyum değerleri			≤ 3	$\geq ,90$	$\geq ,90$	$,05 < RMSEA < ,08$
χ^2 : Chi- Square (Ki-kare)		df: degree of freedom (serbestlik derecesi)				
CFI= Comparative Fit Index (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi)			TLI: Tucker-Lewis Index			
RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü)						

Doğrulayıcı faktör analizinde, modelin uygunluğu için; CFI, TLI ve RMSEA uyum indeksleri ölçüt olarak kabul edilmektedir (Arıca ve Ilgaz, 2007; Yörük Karakılıç, 2019). Model uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir aralıkta olması, bu çalışmada kullanılan ölçeklerin kullanılabilir ölçekler olduğunu göstermektedir.

2.3. Verilerin Analizi

SPSS ve Jamovi istatistik yazılımı kullanılarak veri analizi yapılmıştır. Kontrol odağı ve genel öz yeterlik ölçeğinin özündeki bazı ölçek maddeleri ters puanlandıktan sonra veri analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeklere ilişkin skewness ve kurtosis değerleri, normallik testi sonuçlarına göre -1.5 ile +1.5 aralığında için normal dağılım göstermektedir (Kline, 2011). Ölçeklere ait skewness(s), kurtosis(k) ve Cronbach alfa(α) güvenilirlik katsayıları sırasıyla; Kontrol Odak için (s=.281, k= ,019, α =.73), Genel Öz Yeterlik için (s=.700, k=,050, α =.78) ve Bireysel Girişimci Yönelim için (s=.146, k=-.015, α =.85) olarak hesaplanmıştır. Mikro işletme ve katılımcılara ilişkin nitelikler tanımlayıcı istatistikler aracılığıyla belirlenmiştir. Kontrol odağı, genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimi arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Katılımcıların %29’u kadın, %71’i erkektir. Öğrenim durumunun dağılımı ise %40’ı ortaöğretim/lise, %35’i lisans, %20’si ön lisans %3’ü ilköğretim ve %2’si lisansüstü şeklindedir. Katılımcıların aynı zamanda girişimcisi olduğu mikro işletmeler, sahiplik yönünden incelendiğinde %57’si bireysel/şahsa ait iken %22’si aile

işletmesi ve %21'i ortaklık niteliğinde bir işletmedir. Faaliyet alanları oldukça çeşitlilik arz etmekle birlikte; kafe, restoran/lokanta, kırtasiye, fırın, market, optik, tuhafiyeye, hırdavatçılık, tekstil/terzi, fotoğrafçılık, mobilya, otel, büfe bunlardan bazılarıdır.

3. Bulgular

Bu bölümde, çalışmanın hipotezlerini test etmek amacıyla gerçekleştirilen korelasyon ve regresyon analizi bulgularına yer verilmektedir. Tablo 2'deki korelasyon analizi sonucu kontrol odağı, genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimi değişkenlerinin kendi aralarındaki ilişkiyi göstermektedir.

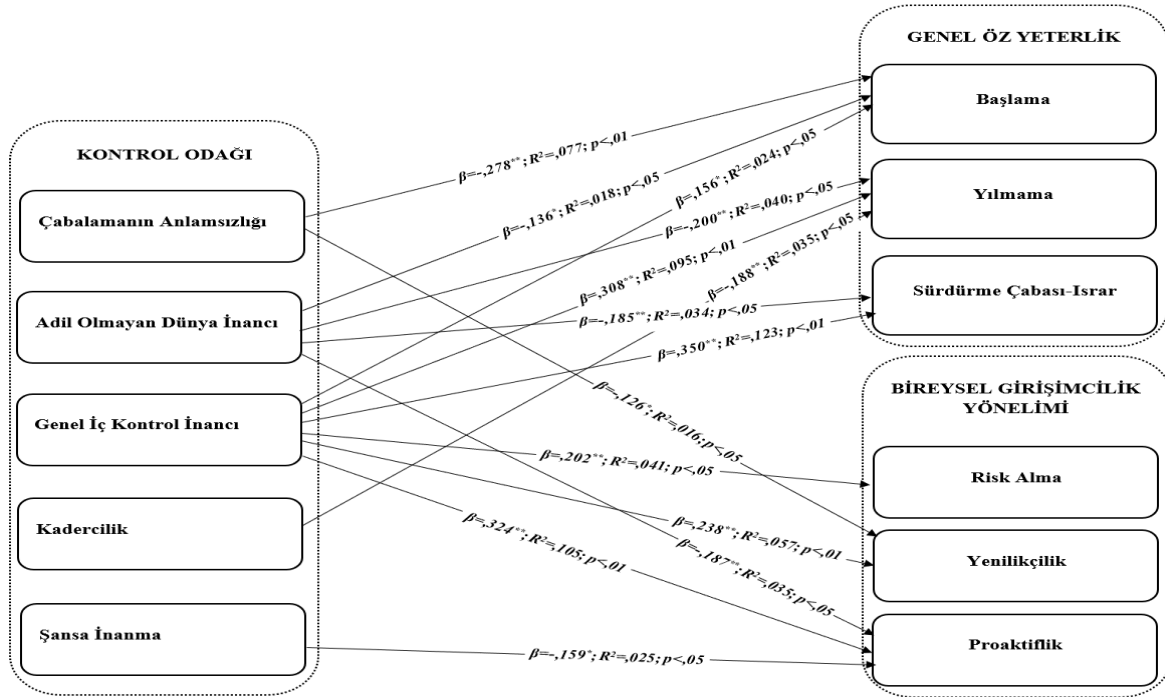
Tablo 2 Korelasyon Analizi Sonuçları

	\bar{X}	Ss	GÖ	GÖ _b	GÖ _y	GÖ _s	BGY	BGY _r	BGY _y	BGY _p
GÖ	2,38	,542								
GÖ_b	2,11	,755	,925**							
GÖ_y	2,01	,796	,726**	,521**						
GÖ_s	2,15	,816	,622**	,133*	,337**					
BGY	2,46	,651	,195**	,167**	,348**	,294**				
BGY_r	2,79	1,04	,052	,017	,185**	,154*	,746**			
BGY_y	2,48	,841	,165**	,144*	,243**	,176**	,820**	,429**		
BGY_p	2,11	,830	,223**	,219**	,349**	,336**	,568**	,114	,251**	
KO	3,49	,298	-,216**	-,203**	-,293**	-,227**	-,226**	-,037	-,153*	-,337**
KO_g	2,30	,423	,155*	,156*	,308**	,350**	,344**	,202**	,238**	,324**
KO_ş	3,25	,698	,070	,092	-,014	-,032	-,057	,119	,105	-,158*
KO_ç	3,15	,695	-,258**	-,278**	-,101	,038	,079	,078	-,126*	-,064
KO_k	4,02	,815	-,103	-,042	-,188**	-,033	-,106	-,080	-,086	-,060
KO_a	3,59	,483	-,137*	-,136*	-,200**	-,185**	-,159*	-,102	-,074	-,187**
GÖ: Genel öz yeterlik			GÖ _b : başlama		GÖ _y : yılmama		GÖ _s : sürdürme çabası-ısrar			
BGY: Bireysel Girişimcilik Yönelimi					BGY _r : risk alma		BGY _y : yenilikçilik BGY _p : proaktiflik			
KO: Kontrol Odağı			KO _g : genel iç kontrol inancı				KO _ş : şansa inanma			
KO _ç : çabalamanın anlamsızlığı			KO _k : kadercilik				KO _a : adil olmayan dünya inancı			
\bar{X} : Ortalama			Ss: Standart sapma				**: $p < .01$		*: $p < .05$	

Korelasyon analizi sonucu, kontrol odağının genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimiyle anlamlı ($p < .01$) bir ilişkisinin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Kontrol odağının

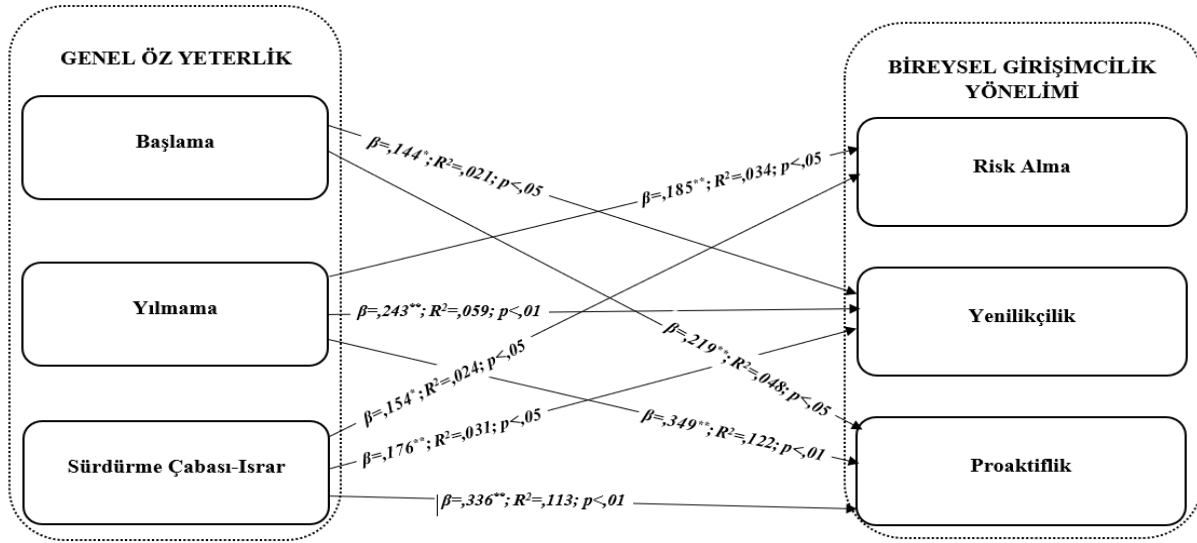
“genel iç kontrol inancı” boyutu ile genel öz yeterlik ($r=.155^*$) ve boyutları; başlama ($r=.156^*$), yılmama ($r=.308^{**}$), sürdürme çabası-ısrar ($r=.350^{**}$) arasında olumlu ilişkinin olduğu görülmektedir. Kontrol odağın dışsal kontrol inancıyla ilgili boyutlarıyla; şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancıyla genel öz yeterlik ve boyutları; başlama, yılmama ve sürdürme çabası-ısrar arasındaki ilişkiye bakıldığında; “çabaların anlamsızlığı” ile genel öz yeterlik ($r=-.258^{**}$) ve “başlama”(= $r=-.278^{**}$) boyutu arasında negatif ilişkinin olduğu görülmektedir. Kontrol odağın “kadercilik” boyutu ile genel öz yeterliğin yalnızca “yılmama” boyutu arasında da negatif bir ilişki söz konusudur ($r=-.188^{**}$). Yine kontrol odağın “adil olmayan dünya inancı” boyutu ile genel öz yeterlik ($r=-.137^*$) ve boyutları; “başlama”(= $r=-.136^*$), “yılmama”(= $r=-.200^{**}$), “sürdürme çabası-ısrar”(= $r=-.185^{**}$) arasında negatif bir ilişkisinin olduğu bulunmuştur. Kontrol odağının “genel iç kontrol inancı” boyutunun bireysel girişimcilik yönelimi($r=.344^{**}$) ve boyutları; risk alma($r=.202^{**}$), yenilikçilik($r=.238^{**}$), proaktiflik($r=.324^{**}$) ile olumlu ilişkisinin olduğu görülmektedir. Kontrol odağın “şansa inanma” boyutuyla bireysel girişimcilik yönelimin “proaktiflik” boyutu arasındaki ilişki ise negatif ($r=-.158^*$) yönlüdür. Tablo 2.’de görüldüğü üzere “çabalamanın anlamsızlığı” ile “yenilikçilik” arasında ($r=-.126^*$) ve “adil olmayan dünya inancı” ile “proaktiflik” arasında ($r=-.187^{**}$) negatif bulunmaktadır. Diğer taraftan “kadercilik” ile bireysel girişimcilik yönelimi ve boyutları arasında bir ilişki bulunamamıştır. Korelasyon bulguları hem genel öz yeterliğin hem de boyutlarının (sürdürme çabası-ısrar, başlama, yılmama) bireysel girişimcilik yönelimi ve onun “yenilikçilik” ve “proaktiflik” boyutuyla ilişkisinin olduğunu ortaya koymaktadır($p<.01$, $p<.05$). Genel öz yeterliğin “yılmama” ve “sürdürme çabası-ısrar” boyutuyla bireysel girişimcilik yöneliminin sadece “risk alma” boyutu pozitif ilişki içerisindedir. Korelasyon analizi bulguları H1, H1a, H2 ve H3 hipotezlerini doğrulanmaktadır. H1b, H2a ve H3a ise kısmen doğrulanabilmiştir. Çalışmayı bilimsel yönden zenginleştirmek, okuyuculara daha fazla bilgi sağlamak amacıyla veriler üzerinde regresyon analizi uygulanmış ve bulgular paylaşılmıştır. Bu kapsamda, genel öz yeterlik üzerinde kontrol odağın [$F_{(1-245)}=11,908$; $\beta= -.216$; $R^2=.05$] olumsuz etkisi vardır. Kontrol odağın genel iç kontrol inancı boyutu, genel öz yeterliği olumlu etkilemektedir [$F_{(1-245)}=5,984$; $\beta=.155$; $R^2=.024$]. Kontrol odağın çabalamanın anlamsızlığı [$F_{(1-245)}=17,358$; $\beta=-.258$; $R^2=.07$] ve adil olmayan dünya inancı [$F_{(1-245)}=4,669$; $\beta= -.137$; $R^2=.02$] boyutlarının ise genel öz yeterlik üzerinde istatistiksel olarak olumsuz etkisi belirlenmiştir. Buna göre genel öz yeterlikteki %5’lik varyansın kontrol odağı, %2,4’lük varyansın genel iç kontrol inancı, %7’lik varyansın çabalamanın anlamsızlığı ve %2’lik varyansın ise adil olmayan dünya inancına bağlıdır.

Bireysel girişimcilik yönelimi üzerinde kontrol odağın [$F_{(1-245)}=13,082$; $\beta=-,226$; $R^2=,051$] ve onun adil olmayan dünya inancı [$F_{(1-245)}=6,315$, $\beta=-,159$; $R^2=,025$] boyutunun olumsuz etkisi bulunmaktadır. Kontrol odağın genel iç kontrol inancı boyutu ise bireysel girişimcilik yönelimine anlamlı ($p<.05$) ve olumlu katkı yapmaktadır [$F_{(1-245)}=32,665$; $\beta=,344$; $R^2=,12$]. Bireysel girişimcilik yönelimindeki %5,1'lik varyans kontrol odağı, %12'lik varyans genel iç kontrol inancı ve %2,5'lik varyans adil olmayan dünya inancına bağlıdır. Bireysel girişimcilik yönelimi üzerinde genel öz yeterlik [$F_{(1-245)}=9,668$; $\beta=,195$; $R^2=,04$], başlama [$F_{(1-245)}=6,977$; $\beta=,167$; $R^2=,03$], yılmama [$F_{(1-245)}=33,708$; $\beta=,348$; $R^2=,121$] ve sürdürme çabası-ısrar [$F_{(1-245)}=23,005$; $\beta=,294$; $R^2=,09$] olumlu yönde anlamlı ($p<.01$) katkısı bulunmaktadır. Öyle ki bireysel girişimcilik yönelimindeki %4'lük varyansın genel öz yeterlik, %3'lük varyansın başlama, %12'lik varyansın yılmama ve %9'lük varyansın sürdürme çabası-ısrara bağlıdır. Ayrıca, regresyon analizi bulgularından yararlanılarak, değişkenlerin boyutları arasındaki ilişki Şekil 1 ve Şekil 2'deki modellerle özetlenmek istenmiştir. Aşağıda Şekil 1'de genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik boyutları üzerinde anlamlı etkisi olan kontrol odağının boyutları gösterilmektedir.

Şekil 1. Kontrol odağı ile genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimi arasındaki ilişki

Şekil 2’de ise bireysel girişimcilik boyutları üzerinde anlamlı etkisi bulunan genel öz yeterlik boyutları bir modelle ortaya konulmaktadır.

Şekil 2. Genel öz yeterlik ile bireysel girişimcilik yönelimi arasındaki ilişki

4. Sonuç

Bu çalışmada mikro işletme girişimcisinin görüşleri aracılığıyla kontrol odağı, genel öz yeterlik ve bireysel girişimcilik yönelimi değişkenlerinin aralarındaki ilişki belirlenmek istenmiştir. Bu çerçevede şu sonuçlara varılmaktadır. Kontrol odağın genel iç kontrol inancı boyutu ile girişimcinin genel öz yeterliği ve genel öz yeterliğin başlama boyutu arasında zayıf düzeyde, olumlu bir ilişki söz konusudur. Genel iç kontrol inancıyla öz yeterliğin yılmama ve sürdürme çabası-ısrar boyutu arasında orta seviyede olumlu ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar Ayodele (2013), Chen vd. (1998), Çetin (2011), Yorulmaz ve Erdem (2017) tarafından desteklenmektedir. Kontrol odağın dışsal inancı temsil eden boyutlarıyla (şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı, kadercilik ve adil olmayan dünya inancı) genel öz yeterlik ve boyutları (sürdürme çabası-ısrar, başlama ve yılmama) arasındaki ilişki incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır. Hem çabaların anlamsızlığıyla genel öz yeterlik ve onun başlama boyutu arasında hem de kadercilik ile genel öz yeterliğin yılmama boyutu arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde bir ilişkiye ulaşılmıştır. Benzer bir sonuç, adil olmayan dünya inancıyla genel öz yeterlik ve boyutları; sürdürme çabası-ısrar, başlama ve yılmama arasındaki ilişkinin zayıf düzeyde ve negatif yönde olmasıdır. Bu çalışma, kontrol odak boyutlarının bireysel girişimcilik yönelimi ve bu yönelimin boyutlarıyla ilişkisini ayrıntılı bir şekilde incelemekte ve sonuçlarını ortaya koymaktadır. Kontrol odağın genel iç kontrol inancı boyutu ile bireysel girişimcilik yönelimi ve proaktiflik boyutu arasında orta düzeyde, bireysel girişimcilik yönelimine ait risk

alma ve yenilikçilik boyutu arasında zayıf düzeyde, bir olumlu ilişki saptanmıştır. Öte yandan bu çalışmada kontrol odağın adil olmayan dünya inancı, şansa inanma, çabalamanın anlamsızlığı boyutuyla proaktiflik arasında zayıf düzeyde, negatif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Kontrol odağın kadercilik boyutu ile bireysel girişimcilik yönelimi ve boyutları arasında ise herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Nitekim bu sonuçlar ile literatürdeki benzer çalışmalar büyük ölçüde benzerlik göstermektedir (Asante ve Affum-Osei, 2019; Chelariu vd., 2008; Çetin, 2011; Gül ve Beyşenova, 2018; Karimi vd., 2017; Meydan, 2010; Türker ve İnel, 2012). Bireyin girişimcilik niyetinin içsel kontrol odakla pozitif (Chelariu vd., 2008; Çetin, 2011; Gül ve Beyşenova, 2018, s. 213), dışsal kontrol odakla ise negatif bir ilişkiye sahip olduğunu ileri sürmektedir (Asante ve Affum-Osei, 2019). Çetin (2011), kontrol odağının girişimcilik davranışlarında belirleyici olduğunu, iç kontrol odaklı bireylerin örgüt içinde girişimcilik eğiliminde bulunabildiğini ve yeni ürün, hizmet, yeni fikir, yenilik ve yaratıcılık süreçlerde aktif olarak rol aldığını vurgulamaktadır.

Son olarak bu çalışma aracılığıyla mikro işletme girişimcisinin genel öz yeterliği ile bireysel girişimcilik yönelimi arasındaki ilişki özellikle boyutsal düzeyde açıklanmak istemiştir. Bu bağlamda genel öz yeterlik ve boyutları ile bireysel girişimcilik yönelimi ve yenilikçilik, proaktiflik boyutu arasında zayıf ve/veya orta düzeyde, olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak bireysel girişimcilik yöneliminin risk alma boyutu yalnızca genel öz yeterliğin yılmama ve sürdürme çabası-ısrar boyutuyla zayıf düzeyde pozitif bir ilişki göstermiştir. Öyle ki alanyazında, bireyin öz yeterliği ile girişimcilik eğilimi ya da yönelimi arasında olumlu bir ilişkiden bahsedilmektedir (Çetin, 2011; Örucü ve Hasırcı, 2021; Poon vd., 2006; Yağar vd., 2020).

Bu çalışmanın sonuçları baz alınarak birtakım önerilerde bulunmak mümkündür. Girişimci yönelimi destekleyen girişimcilik eğitimlerinde bireylerin kontrol odağı önemsenmelidir. Girişimciliği teşvik etmek ve desteklemek için çeşitli faaliyetlerde bulunan üniversite ve KOSGEB vb. kuruluşların içsel ve dışsal kontrol odağın bireysel girişimcilik yönelimi ve kişilerin öz yeterliğinde rolünün olabileceği düşünülmelidir. Özellikle bireylerin kontrol edemediği; adil olmayan dünya inancı, şansa inanma, kadercilik ve çabalamanın anlamsızlığı gibi dışsal kontrol odak ile ilgili faktörlerin bireysel girişimciliği ve öz yeterliği olumsuz etkileyebileceği bilinmelidir. Bireylerin içsel kontrol odağını veya inancını güçlendirecek ve güdüleyecek her türlü eylemlerde bulunularak girişimci eğilimler katkı sağlanabilir. Ayrıca potansiyel girişimcilerin iş kurabilmesi, bir iş modeli hazırlayabilecek bilgi ve deneyim kazanabilmesi, girişimcilerin işini devam ettirebilmesi amacıyla gerçekleştirilen girişimcilik

eğitimlerinde ve diğer faaliyetlerde bireylerin öz yeterliği de dikkate alınmalı ve motive edilmelidir. Çünkü bu çalışma, bireylerin sahip olduğu öz yeterlik veya öz yeterlikle ilgili; başlama, yılmama ve sürdürme çabası-ısrar bazı özelliklerin risk alma, yenilikçi ve proaktiflik olma gibi girişimci davranışların ortaya çıkmasını kolaylaştırabileceğini göstermektedir. Başka değişkenler eklenerek kontrol odağın küçük, orta veya büyük ölçekte girişimcilik faaliyetinde bulunan girişimcilerin üzerindeki etkisi araştırılabilir.

Bu çalışma, araştırmanın gerçekleştirildiği evren ve evrende ulaşılabilen mikro işletme girişimcisiyle sınırlıdır. Zaman ve maliyet faktörünün yanı sıra evrende küçük ve orta büyüklükteki işletmelere göre mikro işletme sayısının daha fazla olması, hiyerarşik bakımdan mikro işletme girişimcisine ulaşabilmenin ve görüşme yapabilmenin daha kolay olması hem araştırmanın sınırlığı hem de sınırlık için birer gerektirir.

Kaynakça

- Arıca, O. ve Ilgaz, G. (2007). Açımlayıcı ve Doğrulamalı Faktör Analizi ile Biyoloji Dersi Tutum Ölçeğinin Yapı Geçerliliğinin İncelenmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 28, 1-8.
- Asante, E. ve Affum-Osei, E. (2019). Entrepreneurship as a career choice: The impact of locus of control on aspiring entrepreneurs' opportunity recognition. *Journal of Business Research*, 98, 227-235. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.02.006>.
- Avacı, M. ve Ardiç, K. (2022). Girişimcilik eğiliminin bireysel öncüllerinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 27-33. <https://doi.org/10.47542/sauied.1134008>.
- Awang, A., Amran, S., Nor, M., Ibrahim, I. ve Razali, M. (2016). Individual entrepreneurial orientation impact on entrepreneurial intention: Intervening effect of PBC and subjective norm. *Journal of entrepreneurship, Business and Economics*, 4(2), 94-129., 4(2),94-129.Erişim adresi: <https://www.scientificia.com/index.php/JEBE/article/view/45>.
- Ayodele, K. (2013). Demographics, entrepreneurial self-efficacy and locus of control as determinants of adolescents' entrepreneurial intention in ogun state, Nigeria. *European Journal of Business and Social Sciences*, 1(12), 59-67. Erişim adresi: <https://www.researchgate.net/publication/258318138>.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-147. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.37.2.122>.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 198-2010. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/sakaefd/issue/11210/133874>.
- Bolton, D. ve Lane, M. (2012). Individual entrepreneurial orientation: development of a measurement instrument. *Education+Training*, 54(2/3), 219-233. <https://doi.org/10.1108/00400911211210314>.
- Chattopadhyay, R. ve Ghosh, A. (2002). Predicting entrepreneurial success: a socio-psychological study. *The Journal of Entrepreneurship*, 11(1), 21-31. <https://doi.org/10.1177/097135570201100102>.
- Chelariu, C., Brashear, T., Osmonbekov, T. ve Zait, A. (2008). Entrepreneurial propensity in a transition economy: exploring micro-level and meso-level cultural antecedents. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 23(6), 405-415. <https://doi.org/10.1108/08858620810894454>
- Chen, C., Greene, P. ve Crick, A. (1998). Does entrepreneurial self-efficacy distinguish entrepreneurs from managers? *Journal of business venturing*, 13(4), 295-316. [https://doi.org/10.1016/S0883-9026\(97\)00029-3](https://doi.org/10.1016/S0883-9026(97)00029-3).
- Çetin, F. (2011). Örgüt içi girişimcilikte öz yeterlilik algısı ve kontrol odağının rolü. *Business and Economics Research Journal*, 2(3), 69-85. Erişim adresi: <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873767.pdf>.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2014). Planlanmış davranış teorisi çerçevesinde öğrencilerin girişimci olma niyetlerinin incelenmesi. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 27-47. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1355846>.
- Dağ, İ. (2002). Kontrol Odağı Ölçeği (KOÖ): Ölçek geliştirme, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi* 2002, 17(49), 77-90. Erişim adresi:

<https://toad.halileksi.net/wp-content/uploads/2022/07/kontrol-odagi-olcegi-koo-toad.pdf>.

- Doğan, R. ve Yılmaz, V. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin betimlenmesine yönelik bir yapısal eşitlik modeli önerisi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 655-675. <https://doi.org/10.26745/gaziuiibfd.418602>.
- Dyal, J. (1984). Cross-cultural research with the locus of control construct, Volume 3: Extensions and Limitations. H. Lefcourt içinde, *Research with the locus of control construct* (s. 209-306). New York: Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-443203-1.50008-9>.
- Ekici, E. ve Turan, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi: planlanmış davranışlar teorisi ve girişimcilik eğitiminin rolü. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 201-2015. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/361492>.
- Ercan, S. ve Yıldırım, C. (2021). Bireysel girişimcilik yönelimi ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 16(1), 91-105. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1788512>.
- Evcı, G. ve Alper, E. (2022). Girişimcilik dersinin işletme öğrencilerinin girişimcilik niyetine etkisi: Yalova üniversitesi örneği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 159-173. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2148633>.
- Fishbein, M. ve Ajzen, I. (2010). *Predicting and changing behavior: the reasoned action approach*. New York: Psychology Press.
- Fraenkel, j. ve Wallen, N. (2009). *How to design and evaluate research in education*. New York: New York McGraw-Hill.
- Gist, M. (1987). Self-efficacy: implications for organizational behavior and human resource management. *Academy of Management Review*, 12(3), 472-185. <https://doi.org/10.2307/258514>.
- Gugnani, R. (2022). Assessing the moderating impact of self-efficacy on locus of control and individual entrepreneurship orientation relationship. *FIIB Business Review*, 1-15. <https://doi.org/10.1177/23197145221088642>.
- Gül, H. ve Beyşenova, A. (2018). Kontrol odağı ve girişimcilik eğilimi ilişkisi: ktmü öğrencileri üzerine bir araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 213-234. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/578344>.
- Hisli Şahin, N., Basım, N. ve Çetin, F. (2009). Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kendilik algısı ve kontrol odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 153-163. Erişim adresi: <https://www.turkpsikiyatri.com/PDF/C20S2/153-163.pdf>.
- Judge, T., Erez, A., Bono, J. ve Thoresen, C. (2002). Are measures of self-esteem, neuroticism, locus of control, and generalized self-efficacy indicators of a common core construct? *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(3), 693-710. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.83.3.693>.
- Judge, T., Locke, E., Durham, C. ve Kluger, A. (1998). Dispositional effects on job and life satisfaction: The role of core evaluations. *Journal of Applied Psychology*, 83(1), 17-34. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.83.1.17>.
- Karimi, S., Biemans, H., Mahdei, K., Lans, T., Chizari, M. ve Mulder, M. (2017). Testing the relationship between personality characteristics, contextual factors and entrepreneurial intentions in a developing country. *International Journal of Psychology*, 52(3), 227-240. <https://doi.org/10.1002/ijop.12209>.
- Kline, R. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York London: (Third Edition) Guilford Press.

- KOBİ Yönetmeliği. (2023, 05 24). Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler yönetmeliği. *Resmî Gazetenin Tarihi : 25/5/2023 Sayısı : 32201.7*
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, XIV(II)*, 209-226. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/18888>.
- Kreiser, P., Marino, L. ve Weaver, K. (2002). Assessing the psychometric properties of the entrepreneurial orientation scale: a multi-country analysis. *Entrepreneurship Theory and Practice, 26(4)*, 71-93. <https://doi.org/10.1177/104225870202600405>.
- Lumpkin, G. ve Dess, G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. *Academy of Management Review, 21(1)*, 135-172. <https://doi.org/10.2307/258632>.
- Lumpkin, G. ve Dess, G. (2001). Linking two dimensions of entrepreneurial orientation to firm performance: The moderating role of environment and industry life cycle. *Journal of Business Venturing, 16(5)*, 429-451. [https://doi.org/10.1016/S0883-9026\(00\)00048-3](https://doi.org/10.1016/S0883-9026(00)00048-3).
- Magaletta, P. ve Oliver, J. (1999). The hope construct, will, and ways: Their relations with self-efficacy, optimism, and general well-being. *Journal of Clinical Psychology, 55(5)*, 539-551. Erişim adresi: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4679\(199905\)55:5%3C539::AID-JCLP2%3E3.0.CO;2-G](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4679(199905)55:5%3C539::AID-JCLP2%3E3.0.CO;2-G).
- Meydan, C. (2010). Adalet algısı-iç girişimci davranışlar ilişkisinde kontrol odağının şekillendirici rolü. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 36*, 195-222. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/66636>.
- Miller, D., Kets De Vries, M. ve Toulouse, J.-M. (1982). Top executive locus of control and its relationship to strategy-making, structure, and environment. *Academy of Management Journal, 25(2)*, 237-253. <https://doi.org/10.2307/255988>.
- Ng, T. W., Sorensen, K. L. ve Eby, L. T. (2006). Locus of control at work: a meta-analysis. *Journal of Organizational Behavior, 27(8)*, 1057-1087. <https://doi.org/10.1002/job.416>.
- Orhan, F. ve Dağcı, A. (2015). Ergenlikte dini kimliğin inşası: sosyal öğrenme kuramı açısından bir değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(7)*, 115-132. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/147825>.
- Örücü, E. ve Hasırcı, I. (2021). Yaşam tatmininin girişimcilik eğilimleri ile ilişkisinde öz yeterlilik algısının aracılık rolü ve bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(4)*, 917-935. <https://doi.org/10.18506/anemon.819317>.
- Paksoy, M. ve Özgöz, A. (2021). *Girişimcilik*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Poon, J., Ainuddin, R. ve Junit, S. (2006). Effects of self-concept traits and entrepreneurial orientation on firm performance. *International Small Business Journal, 24(1)*, 61-82. <https://doi.org/10.1177/0266242606059779>.
- Rauch, A., Wiklund, J., Lumpkin, G. ve Frese, M. (2009). Entrepreneurial orientation and business performance: An assessment of past research and suggestions for the future. *Entrepreneurship Theory and Practice, 33(3)*, 761-787. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2009.00308.x>.
- Rotter, J. (1954). *Social learning and clinical psychology*. New York: Prentice-Hall. <https://doi.org/10.1037/10788-000>.
- Rotter, J. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied, 80(1)*, 1-28. <https://doi.org/10.1037/h0092976>.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: öz-yeterlilik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26(1)*, 185-209. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/153499>.

- Santos, S. ve Liguori, E. (2020). Entrepreneurial self-efficacy and intentions: Outcome expectations as mediator and subjective norms as moderator. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(3), 400-415. <https://doi.org/10.1108/IJEBR-07-2019-0436>.
- Shane, S. ve Venkataraman, S. (2000). The Promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217-226. <https://doi.org/10.5465/amr.2000.2791611>.
- Shane, S., Locke, E. ve Collins, C. (2003). Entrepreneurial motivation. *Human Resource Management Review*, 13(2), 257-279. [https://doi.org/10.1016/S1053-4822\(03\)00017-2](https://doi.org/10.1016/S1053-4822(03)00017-2).
- Smith, R. (1989). Effects of coping skills training on generalized self-efficacy and locus of control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(2), 228-233. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.56.2.228>.
- Speier, C. ve Frese, M. (1997). Generalized self-efficacy as a mediator and moderator between control and complexity at work and personal initiative: A longitudinal field study in East Germany. *Human Performance*, 10(2), 171-192. https://doi.org/10.1207/s15327043hup1002_7.
- Strauser, D., Ketz, K. ve Keim, J. (2002). The relationship between self-efficacy, locus of control and work personality. *Journal of Rehabilitation*, 68(1), 20-26. Erişim adresi: <https://www.researchgate.net/publication/285533075>.
- Türker, M. ve İnel, M. (2012). The effect of locus of control orientation on perceived individual innovativeness: An empirical research in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 58, 879-888. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.1066>.
- Wang, Q., Bowling, N. ve Eschle, K. (2010). A meta-analytic examination of work and general locus of control. *Journal of Applied Psychology*, 95(4), 761-768. <https://doi.org/10.1037/a0017707>.
- Yağar, F., Dökme, S. ve Cořkun, S. (2020). Öz yeterlik düzeyinin ve demografik faktörlerin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(37), 302-314. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/915145>.
- Yıldırım, F. ve İlhan, İ. (2010). Genel özyeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308. Erişim adresi: <http://www.turkpsikiyatri.com/PDF/C21S4/301-308.pdf>.
- Yorulmaz, R. ve Erdem, R. (2017). Hastane çalışanlarında kontrol odağının öz ve kolektif yeterlilik üzerine etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(19), 77-92. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.317182>.
- Yörük Karakılıç, N. (2019). Evaluation of Glass Ceiling Syndrome in Terms of Gender Discrimination Perception. *Journal of Management and Economics Research*, 17(2), 214-233. <https://orcid.org/0000-0002-0208-7870>.

Extended Summary

Entrepreneurship is applied behavior motivated by personal characteristics and environmental conditions. Therefore, entrepreneurs need to have various knowledge, skills and abilities such as seeing and evaluating opportunities, making quick decisions under uncertainty and limited environmental resources, working harder than other employees, leadership and innovation (Shane, 2003).

Locus of control (LOC) is the internal and external factors believed to shape a person's life. Internal and external beliefs that create LOC are associated with entrepreneurship and self-efficacy. LOC and self-efficacy are related to cognitive and control (Rotter 1966).

Self-efficacy can be affected by performance, and LOC can be affected by life experiences (Dyal, 1984). It is thought that there may be a strong relationship between these two concepts, as LOC and self-efficacy, which are considered a manifestation of a person's basic self-evaluation, represent the person's belief in himself according to his environment. According to the theory of planned behavior, individual factors such as locus of control, need for achievement, and risk-taking tendency are associated with entrepreneurship.

This study aims to explore the relationship between the micro-enterprise entrepreneur's locus of control perception, general self-efficacy, and individual entrepreneurship orientation.

This study was designed in quantitative research design and relational survey model. The scales, locus of control, general self-efficacy and individual entrepreneurship orientation were used as data collection tools. There are 74 five-point Likert-type items in the survey. Locus of Control scale (47 items) adapted to Turkish by Dağ (2002).

General Self-Efficacy (17 items) and Individual Entrepreneurship Orientation (10 items) scales respectively adapted to Turkish by Yıldırım and İlhan (2010), Ercan and Yıldırım (2021). The data collection tool is a form consisting of scales used in previous studies in the literature and demographic questions. After obtaining ethical approval, interviews were conducted with micro-enterprise entrepreneurs, and data were collected. Data collection was carried out face-to-face individual interviews between 10 August and 20 October 2023. The sampling group was determined by using the convenient sampling method among the micro-enterprise entrepreneurs in Giresun. The sample consisted of 246 micro-enterprise entrepreneur's female and male serving from various sectors. The sample size is at an acceptable minimum for quantitative social science research and has a confidence level exceeding 95%. Data have been analysed using SPSS and Jamovi statistics software. Skewness and kurtosis values between -1.5 and +1.5 showed that the data was normally distributed. In this study, the skewness and kurtosis values for the data range were from -.015 to +.700. Respectively Cronbach's alpha (α) reliability coefficients of the scales; Locus of Control ($\alpha=.73$), General Self-Efficacy ($\alpha=.78$) and Individual Entrepreneurial Orientation ($\alpha=.85$) were calculated by the researcher. Correlation and regression analysis were applied to determine the relationship among the variables themselves.

Findings show that there is a significant relationship between locus of control and general self-efficacy and individual entrepreneurship orientation. There is a positive moderate/weak levels relationship between "general internal control belief" dimension of locus of control and general self-efficacy ($r=.155$; $p<.05$) and its dimensions; initiation ($r=.156$; $p<.05$), enduring ($r=.308$; $p<.01$), maintenance effort-persistence ($r=.350$, $p<.01$). Similarly finding determined a moderate and weak positive relationship between "general internal control belief" and individual entrepreneurial orientation ($r=.344$) and its dimensions: risk-taking ($r=.202$), innovativeness ($r=.238$), and proactiveness ($r=.324$) ($p<.01$). The "unfair world belief" dimension of locus of control exhibited a negative correlation with both individual entrepreneurship orientation and the general self-efficacy, and its dimensions. However, there was no significant relationship observed between general self-efficacy, individual entrepreneurship orientation, and the dimensions of locus of control, specifically "belief in chance," "meaninglessness of effort," and "fatalism". Meaninglessness of effort demonstrated a negative correlation with general self-efficacy ($r = -.258$) and its initiation dimension ($r = -.278$). This study revealed that there exists a negative correlation between "unfair world belief" and general self-efficacy ($r=-.137$), initiation ($r=-.136$), enduring ($r=-.200$) and maintenance effort-persistence ($r=-.185$). Additionally, it was concluded that certain dimensions of locus of control are negatively correlated with certain dimensions of individual entrepreneurship orientation. A negative correlation was found between "meaninglessness of effort" and "innovation" ($r=-.126$; $p<.05$), as well as between "belief in an unfair world" and "proactivity" ($r = -.187$; $p<.01$). No relationship was identified between "fatalism" and individual entrepreneurship orientation, as well as its dimensions. Finally, the correlation findings indicate a significant ($p<.01$) positive relationship between individual entrepreneurship orientation and general self-efficacy ($r=.195$) and its dimensions: initiation ($r=.167$), enduring ($r=.348$), maintenance effort-persistence ($r=.294$). As a result, locus of control and its dimensions -general internal control belief, meaninglessness of effort, and unfair world belief- statistically significantly impact the general self-efficacy of micro-enterprise entrepreneurs. Locus of control and its dimensions-general internal control belief, unfair world belief- have statistically significant an effect on the individual entrepreneurship orientation of micro-enterprise entrepreneur's. Furthermore, general self-efficacy and its dimensions - initiation, enduring, maintenance effort-persistence - positively affect individual entrepreneurial orientation.

As a result, locus of control positively affects the general internal control belief dimension and the entrepreneur's general self-efficacy, the dimensions of general self-efficacy (initiation, enduring, maintenance effort-persistence) and individual entrepreneurship orientation. In general, general self-efficacy has a positive impact on individual entrepreneurial orientation. The results of this study are limited to the opinions of 246 micro business entrepreneurs who participated in the survey in Giresun. Micro-enterprises are defined as businesses with an annual workforce of fewer than 10 employees, and neither their annual net sales revenue nor their financial statements exceed ten million Turkish Liras (KOBİ Yönetmeliği, 2023).

In the researched population context, the higher number of micro-enterprises compared to small and medium-sized businesses, and the ease of reaching and conducting interviews with micro-enterprise entrepreneurs in hierarchical terms, serve as criteria for the limitations of the study. In entrepreneurship education programs that aim to foster entrepreneurial orientation, individuals' locus of control perception should be taken into consideration. To promote and support entrepreneurship, universities and organizations such as KOSGEB engaging in various activities should consider the potential role of internal and external locus of control in individual entrepreneurial orientation and individuals' self-efficacy. Particularly, it should be noted that external locus of control factors such as belief in chance, meaninglessness of effort, fatalism, and unfair world belief, which individuals cannot control, may negatively impact individual entrepreneurship and self-efficacy. Taking actions that reinforce and motivate individuals' internal locus of control perception can contribute to fostering entrepreneurial tendencies. Furthermore, in entrepreneurship education programs and other activities aimed at enabling potential entrepreneurs to establish businesses, acquire knowledge and experience to develop a business model, and sustain their ventures, individuals' self-efficacy should be taken into account and encouraged. This study suggests that individual characteristics related to self-efficacy, such as initiation, enduring, and maintenance effort-persistence, can facilitate the emergence of entrepreneurial behaviour's like risk-taking, innovativeness, and proactivity. By adding other variables, the impact of locus of control on entrepreneurs engaged in entrepreneurship activities at small, medium, or large scales can be investigated. This study addresses and elucidates the relationship between locus of control, general self-efficacy, and individual entrepreneurship orientation within the context of micro-business entrepreneurs' perspectives. In the context of micro-business entrepreneurship, the study reveals a positive contribution of beliefs related to internal locus of control to individual entrepreneurship orientation and general self-efficacy. This study contends that beliefs related to external locus of control may play a negative role in individual entrepreneurship orientation and general self-efficacy. In terms of revealing the relationship between the locus of control perception, entrepreneurship orientation, and general self-efficacy among individuals engaged in micro-level entrepreneurial activities, this study is significant and distinctive.